Ukážka riešenia úlohy Bellmanovým princípom optimality výpočtom odpredu

Riešite danú úlohu Bellmanovým princípom optimality. **Za stav** s_i považujete to, **čo zostalo k rozdeleniu zo 60-tich** jednotiek **po použití premennej** x_i .

Stavovú množinu diskretizujte po desiatkach.

$\min \frac{9}{x_1} + \frac{1}{x_2} + \frac{4}{x_3}$ $st \ x_1 + x_2 + x_3 \le 60$ $x_j > 0 \ pre \ i = 1, 2, 3$

Riešenie:

Index i v Bellmanovej rovnici odpovedá premennej, o ktorej sa práve rozhoduje.

Vďaka nerovnosti v podmienke sa jedná o úlohu s voľným začiatkom aj voľným koncom (nemusíme rozdeliť celých 60 jednotiek medzi premenné, a teda nevieme v akom stave začneme a v akom stave skončíme).

Stavová množina: $s_i \in \{0, 60\}$, po diskretizácii $s_i \in \{0, 10, 20, 30, 40, 50, 60\}$

Prechodová rovnica (vzťah medzi dvomi nasledujúcim stavmi, odvodený z definície stavu zo zadania úlohy):

Konkrétne: $s_0 \quad x_1 \quad s_1$ všeobecne: $s_1 = s_0 - x_1$ $s_{i-1} \quad x_i \quad s_i$ $s_{i-1} \quad x_i \quad s_i$

Prechodová rovnica je teda: $s_i = s_{i+1} + x_{i+1}$

Spôsob výpočtu: Odpredu (možno vydedukovať z prechodovej rovnice: ak je na ľavej strane index menší ako na pravej, ide o výpočet odpredu).

Pozn. Prechodová rovnica a tiež spôsob výpočtu (odpredu, odzadu) budú iné, ak sa stav definuje inak, ako je v zadaní úlohy. Pri správnom definovaní nás však dovedú k rovnakému výsledku.

Bellmanova rovnica: $B_i(s_i) = \min\left\{\frac{c_i}{x_i} + B_{i-1}(s_{i-1}), s_{i-1} \in D(B_{i-1}(s_{i-1})), x_i > 0\right\}$, teda $B_i(s_i) = \min\left\{\frac{c_i}{x_i} + B_{i-1}(s_i + x_i), s_i + x_i \in D(B_{i-1}(s_{i-1})), x_i > 0\right\}$, pre i=1,2,3

 $\begin{aligned} \text{Pre jednotliv\'e } i=&1,2,3 \colon \quad B_1(s_1) = \min \left\{ \frac{9}{x_1} + B_0(s_1 + x_1), s_1 + x_1 \in D\big(B_0(s_0)\big), x_1 > 0 \right\} \\ B_2(s_2) &= \min \left\{ \frac{1}{x_2} + B_1(s_2 + x_2), s_2 + x_2 \in D\big(B_1(s_1)\big), x_2 > 0 \right\} \\ B_3(s_3) &= \min \left\{ \frac{4}{x_2} + B_2(s_3 + x_3), s_3 + x_3 \in D\big(B_2(s_2)\big), x_3 > 0 \right\} \end{aligned}$

V prípade výpočtu odpredu na začiatku definujeme $B_0(s_0) = 0$, pre $s_0 \in \{10, 20, 30, 40, 50, 60\}$. S_0 =0 možno vynechať, pretože S_0 =0 znamená, že hneď na začiatku nemáme nič zo 60 jednotiek na rozdelenie.

Výpočet *B*₁:

 $s_1 = 0: \quad s_1 + x_1 \in D(B_0(s_0)) \to 0 + x_1 \in \{10, 20, 30, 40, 50, 60\} \to x_1 \in \{10, 20, 30, 40, 50, 60\} \& B_0(s_0) = 0$ $B_1(0) = \min\left\{\frac{9}{x_1}, x_1 \in \{10, 20, 30, 40, 50, 60\}, x_1 > 0\right\} = \min\left\{\frac{9}{10}, \frac{9}{20}, \frac{9}{30}, \frac{9}{40}, \frac{9}{50}, \frac{9}{60}\right\} = \frac{9}{60}$ $Z_1(0) = 60, \text{ pretože } B_1(0) \text{ má minimum pre } x_1 = 60.$

 $s_1 = 10: \quad s_1 + x_1 \in D(B_0(s_0)) \to 10 + x_1 \in \{10,20,30,40,50,60\} \& x_1 > 0 \to x_1 \in \{10,20,30,40,50\} \& B_0(s_0) = 0$ $B_1(10) = \min\left\{\frac{9}{x_1}, x_1 \in \{10,20,30,40\}\right\} = \min\left\{\frac{9}{10}, \frac{9}{20}, \frac{9}{30}, \frac{9}{40}, \frac{9}{50}\right\} = \frac{9}{50}$ $Z_1(10) = 50, \text{ pretože } B_1(10) \text{ má minimum pre } x_1 = 50.$

 $s_1 = 20: \quad s_1 + x_1 \in D(B_0(s_0)) \to 20 + x_1 \in \{10, 20, 30, 40, 50, 60\} \& x_1 > 0 \to x_1 \in \{10, 20, 30, 40\} \& B_0(s_0) = 0$ $B_1(20) = \min\left\{\frac{9}{x_1}, x_1 \in \{10, 20, 30, 40\}\right\} = \min\left\{\frac{9}{10}, \frac{9}{20}, \frac{9}{30}, \frac{9}{40}\right\} = \frac{9}{40}; Z_1(20) = 40$

 $s_1 = 30: \quad s_1 + x_1 \in D(B_0(s_0)) \to 30 + x_1 \in \{10, 20, 30, 40, 50, 60\} \& x_1 > 0 \to x_1 \in \{10, 20, 30\} \& B_0(s_0) = 0$ $B_1(30) = \min\left\{\frac{9}{x_1}, x_1 \in \{10, 20, 30\}\right\} = \min\left\{\frac{9}{10}, \frac{9}{20}, \frac{9}{30}\right\} = \frac{9}{30}; Z_1(30) = 30$

 $s_1 = 40: \quad s_1 + x_1 \in D(B_0(s_0)) \to 40 + x_1 \in \{10, 20, 30, 40, 50, 60\} \& x_1 > 0 \to x_1 \in \{10, 20\} \& B_0(s_0) = 0$ $B_1(40) = \min\left\{\frac{9}{x_1}, x_1 \in \{10, 20\}\right\} = \min\left\{\frac{9}{10}, \frac{9}{20}\right\} = \frac{9}{20}; Z_1(40) = 20$

$$s_1 = 50: \quad s_1 + x_1 \in D\big(B_0(s_0)\big) \to 50 + x_1 \in \{10, 20, 30, 40, 50, 60\} \& x_1 > 0 \to x_1 \in \{10\} \& B_0(s_0) = 0$$

$$B_1(50) = \min\left\{\frac{9}{x_1}, x_1 \in \{10\}\right\} = \min\left\{\frac{9}{10},\right\} = \frac{9}{10};$$

$$Z_1(50) = 10$$

$$s_1 = 60: \quad 60 + x_1 \in \{10, 20, \dots, 60\} \& x_1 > 0 \to x_1 \in \emptyset$$

$$B_1(60) = \infty; \quad Z_1(60) = \infty$$

$$Opt. \ hodnota prvého člena účelovej funkcie$$

$$Opt. \ hodnota prvých dvoch členov účel. fcie$$

$$s_2 = 0: \quad s_2 + x_2 \in D\big(B_1(s_1)\big) \to 0 + x_2 \in \{0, 10, 20, 30, 40, 50\} \& x_2 > 0 \to x_2 \in \{10, 20, 30, 40, 50\}$$

$$B_2(0) = \min\Big\{\frac{1}{x_2} + B_1(0 + x_2), x_2 \in \{10, 20, 30, 40, 50\},\Big\} = \min\Big\{\frac{1}{10} + B_1(10), \frac{1}{20} + B_1(20), \frac{1}{30} + B_1(30), \frac{1}{40} + B_1(40), \frac{1}{50} + B_1(50)\Big\} = \min\Big\{\frac{1}{10} + \frac{9}{50}, \frac{1}{20} + \frac{9}{40}, \frac{1}{30} + \frac{9}{30}, \frac{1}{40} + \frac{9}{20}, \frac{1}{50} + \frac{9}{10}\Big\} = \frac{11}{40}$$

$$Z_2(0) = 20, \text{ pretože } B_2(0) \text{ má minimum pre } x_2 = 20.$$

$$s_{2}=10: \quad s_{2}+x_{2} \in D(B_{1}(s_{1})) \rightarrow 10+x_{2} \in \{0,10,20,30,40,50\} \& x_{2}>0 \rightarrow x_{2} \in \{10,20,30,40\}$$

$$B_{2}(10) = \min\left\{\frac{1}{x_{2}}+B_{1}(10+x_{2}), x_{2} \in \{10,20,30,40\} = \min\left\{\frac{1}{10}+B_{1}(20), \frac{1}{20}+B_{1}(30), \frac{1}{30}+B_{1}(40), \frac{1}{40}+B_{1}(50)\right\} = \min\left\{\frac{1}{10}+\frac{9}{40}, \frac{1}{20}+\frac{9}{30}, \frac{1}{30}+\frac{9}{20}, \frac{1}{40}+\frac{9}{10}\right\} = \frac{7}{20}$$

$$Z_2(10) = 20$$
, pretože $B_2(10)$ má minimum pre $x_2 = 20$.

$$s_2=20$$
: $x_2 \in \{10, 20, 30\}$; $B_2(20)=\min\{\frac{1}{10}+\frac{9}{30}, \frac{1}{20}+\frac{9}{20}, \frac{1}{30}+\frac{9}{10}\}=\frac{2}{5}$; $Z_2(20)=10$

$$s_2=30$$
: $x_2 \in \{10, 20\}$; $B_2(30)=\min\{\frac{1}{10}+\frac{9}{20}, \frac{1}{20}+\frac{9}{10}\}=\frac{11}{20}$; $Z_2(30)=10$

$$s_2=40$$
: $x_2 \in \{10\}$; $B_2(40)=\min\{\frac{1}{10}+\frac{9}{10}\}=1$; $Z_2(40)=10$

$$s_2$$
=50: $x_2 \in \emptyset$; $B_2(50) = \infty$; $Z_2(50) = \infty$

$$s_2=60: x_2 \in \emptyset; B_2(60) = \infty; Z_2(60) = \infty$$

Výpočet B₃:

$$\begin{split} s_3 = &0 \colon \quad s_3 + x_3 \in D\big(B_2(s_2)\big) \to 0 + x_3 \in \{0, 10, 20, 30, 40\} \,\&\, x_3 > 0 \to x_3 \in \{10, 20, 30, 40\} \\ B_3(0) &= \min\Big\{\frac{4}{x_3} + B_2(0 + x_3), x_3 \in \{10, 20, 30, 40\}\Big\} = \min\Big\{\frac{4}{10} + B_2(10), \frac{4}{20} + B_2(20), \frac{4}{30} + B_2(30), \frac{4}{40} + B_2(40)\Big\} \\ &= \min\Big\{\frac{4}{10} + \frac{7}{20}, \frac{4}{20} + \frac{2}{5}, \frac{4}{30} + \frac{11}{20}, \frac{4}{40} + 1\} = \frac{3}{5} \\ Z_3(0) &= 20, \, \text{pretože} \, B_3(0) \, \, \text{m\'a minimum pre} \, x_3 = 20. \end{split}$$

$$s_3$$
=10: $s_3 + x_3 \in D(B_2(s_2)) \rightarrow 10 + x_3 \in \{0, 10, 20, 30, 40\} \& x_3 > 0 \rightarrow x_3 \in \{10, 20, 30\}$

$$S_3 = 10. \quad S_3 + x_3 \in D(B_2(S_2)) \to 10 + x_3 \in \{0, 10, 20, 30, 40\} \ \& \ x_3 > 0 \to x_3 \in \{10, 20, 30\}$$

$$B_3(10) = \min\left\{\frac{4}{x_3} + B_2(10 + x_3), x_3 \in \{10, 20, 30\}\right\} = \min\left\{\frac{4}{10} + B_2(20), \frac{4}{20} + B_2(30), \frac{4}{30} + B_2(40)\right\} = \min\left\{\frac{4}{10} + \frac{2}{5}, \frac{4}{20} + \frac{11}{20}, \frac{4}{30} + 1\right\} = \frac{3}{4}; \ Z_3(10) = 20$$

$$s_3=20$$
: $x_3 \in \{10, 20\}$; $B_3(20)=\min\{\frac{4}{10}+\frac{11}{20}, \frac{1}{20}+1\}=\frac{19}{20}$; $Z_3(20)=10$

$$s_3=30$$
: $x_3 \in \{10\}$; $B_3(30)=\min\{\frac{4}{10}+1\}=\frac{7}{5}$; $Z_3(30)=10$

$$s_3$$
=40, 50, 60: $x_3 \in \emptyset$; $B_3(40) = \infty$; $Z_3(40) = \infty$; $B_3(50) = \infty$; $Z_3(50) = \infty$; $Z_3(60) = \infty$; $Z_3(60) = \infty$

Výpočet premenných x_1 , x_2 , x_3 :

Keďže úloha je s voľným koncom, musíme nájsť najmenšiu hodnotu v stĺpci $B_3(s_3)$ (pretože minimalizujeme). Je to hodnota 3/5 (hodnota účelovej funkcie) v riadku so stavom 0, t.j. **optimálny stav** s_3 =0. Premenné určíme zo vzťahu x_i = $Z_i(s_i)$.

$$x_3=Z_3(s_3)$$
, $s_3=0$, $x_3=Z_3(0)=20$
 $x_2=Z_2(s_2)$, z prechodovej funkcii máme $s_2=s_3+x_3=0+20$, $x_2=Z_2(20)=10$
 $x_1=Z_1(s_1)$, z prechodovej funkcii máme $s_1=s_2+x_2=20+10$, $x_1=Z_1(30)=30$

x=(30, 10, 20) a hodnota účelovej funkcie je 3/5.

Ukážka riešenia úlohy Bellmanovým princípom optimality výpočtom odzadu

Riešite danú úlohu Bellmanovým princípom optimality. **Za stav** s_i považujete to, **čo sa už použilo zo 60-tich** jednotiek **pred použitím premennej** x_i .

Stavovú množinu diskretizujte po desiatkach.

$\min \frac{9}{x_1} + \frac{1}{x_2} + \frac{4}{x_3}$ $st \ x_1 + x_2 + x_3 \le 60$ $x_j > 0 \ pre \ i = 1, 2, 3$

Riešenie:

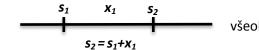
Index i v Bellmanovej rovnici odpovedá premennej, o ktorej sa práve rozhoduje.

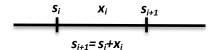
Vďaka nerovnosti v podmienke sa jedná o úlohu s voľným začiatkom aj voľným koncom (nemusíme rozdeliť celých 60 jednotiek medzi premenné, a teda nevieme v akom stave začneme a v akom stave skončíme).

Stavová množina: $s_i \in \{0, 60\}$, po diskretizácii $s_i \in \{0, 10, 20, 30, 40, 50, 60\}$

Prechodová rovnica (vzťah medzi dvomi nasledujúcim stavmi, odvodený z definície stavu zo zadania úlohy):

Konkrétne:

Prechodová rovnica je teda: $s_{i+1} = s_i + x_i$

Spôsob výpočtu: Odzadu (možno vydedukovať z prechodovej rovnice: ak je na ľavej strane index väčší ako na pravej, ide o výpočet odzadu).

Pozn. Prechodová rovnica a tiež spôsob výpočtu (odpredu, odzadu) budú iné, ak sa stav definuje inak, ako je v zadaní úlohy. Pri správnom definovaní nás však dovedú k rovnakému výsledku.

Bellmanova rovnica:

$$B_{i}(s_{i}) = \min \left\{ \frac{c_{i}}{x_{i}} + B_{i+1}(s_{i+1}), s_{i+1} \in D(B_{i+1}(s_{i+1})), x_{i} > 0 \right\}, \text{ teda}$$

$$B_{i}(s_{i}) = \min \left\{ \frac{c_{i}}{x_{i}} + B_{i+1}(s_{i} + x_{i}), s_{i} + x_{i} \in D(B_{i+1}(s_{i+1})), x_{i} > 0 \right\}, \text{ pre } i=1,2,3$$

$$\begin{split} \text{Pre jednotliv\'e } \textit{i=1, 2, 3:} \quad & B_3(s_3) = \min \left\{ \frac{4}{x_3} + B_4(s_3 + x_3), s_3 + x_3 \in \textit{D} \left(B_4(s_4)\right), x_3 > 0 \right\} \\ & B_2(s_2) = \min \left\{ \frac{1}{x_2} + B_3(s_2 + x_2), s_2 + x_2 \in \textit{D} \left(B_3(s_3)\right), x_2 > 0 \right\} \\ & B_1(s_1) = \min \left\{ \frac{9}{x_1} + B_2(s_1 + x_1), s_1 + x_1 \in \textit{D} \left(B_2(s_2)\right), x_1 > 0 \right\} \end{split}$$

V prípade výpočtu odzadu na začiatku definujeme $B_4(s_4)=0$, pre $s_4\in\{10,20,30,40,50,60\}$. s_4 =0 možno vynechať, pretože s_4 =0 znamená, že sme pridelili nulové hodnoty všetkým premenným, ale x_i >0.

Výpočet B₃:

$$S_3=0: \quad s_3+x_3\in D\big(B_4(s_4)\big) \to 0+x_3\in \{10,20,30,40,50,60\} \to x_3\in \{10,20,30,40,50,60\} \&\ B_4(s_4)=0$$

$$B_3(0)=\min\Big\{\frac{4}{x_3},x_3\in \{10,20,30,40,50,60\},x_3>0\Big\}=\min\Big\{\frac{4}{10},\frac{4}{20},\frac{4}{30},\frac{4}{40},\frac{4}{50},\frac{4}{60}\Big\}=\frac{4}{60}$$

$$Z_3(0)=60, \text{ pretože } B_3(0) \text{ má minimum pre } x_3=60.$$

$$S_3=10: \quad s_3+x_3\in D\big(B_4(s_4)\big) \to 10+x_3\in \{10,20,30,40,50,60\} \to x_3\in \{10,20,30,40,50\} \ \& \ B_4(s_4)=0$$

$$B_3(10)=\min\Big\{\frac{4}{x_3},x_3\in \{10,20,30,40,50\},x_3>0\Big\}=\min\Big\{\frac{4}{10},\frac{4}{20},\frac{4}{30},\frac{4}{40},\frac{4}{50}\Big\}=\frac{4}{50}$$

$$Z_3(10)=50, \text{ pretože } B_3(10) \text{ má minimum pre } x_3=50.$$

$$S_3=20: \quad s_3+x_3\in D\big(B_4(s_4)\big) \to 20+x_3\in \{10,20,30,40,50,60\} \to x_3\in \{10,20,30,40\} \ \& \ B_4(s_4)=0$$

$$B_3(20)=\min\Big\{\frac{4}{x_3},x_3\in \{10,20,30,40\},x_3>0\Big\}=\min\Big\{\frac{4}{10},\frac{4}{20},\frac{4}{30},\frac{4}{40}\Big\}=\frac{4}{40}; \ Z_3(20)=40$$

$$S_3=30: \quad s_3+x_3\in D\big(B_4(s_4)\big) \to 30+x_3\in \{10,20,30,40,50,60\} \to x_3\in \{10,20,30\} \ \& \ B_4(s_4)=0$$

$$B_3(30)=\min\Big\{\frac{4}{x_3},x_3\in \{10,20,30\},x_3>0\Big\}=\min\Big\{\frac{4}{10},\frac{4}{20},\frac{4}{30}\Big\}=\frac{4}{30}; \ Z_3(30)=30$$

$$S_3=40: \quad s_3+x_3 \in D(B_4(s_4)) \to 40+x_3 \in \{10,20,30,40,50,60\} \to x_3 \in \{10,20\} \& B_4(s_4) = 0$$

$$B_3(40) = \min\left\{\frac{4}{x_3}, x_3 \in \{10,20\}, x_3 > 0\right\} = \min\left\{\frac{4}{10}, \frac{4}{20}\right\} = \frac{4}{20}; \quad Z_3(40) = 20$$

dnota													
o člena ej fcie													
s_2 =40: $x_2 \in \{10\}$; $B_2(40) = \min\{\frac{1}{10} + \frac{4}{10}\} = \frac{1}{2}$; $Z_{12}(40) = 10$													
s_2 =60: $x_2 \in \emptyset$; $B_2(60) = \infty$; $Z_2(60) = \infty$													
Výpočet B₁:													
0													

Výpočet premenných x₁, x₂, x₃:

Keďže úloha je s voľným začiatkom, musíme nájsť najmenšiu hodnotu v stĺpci $B_1(s_1)$ (pretože minimalizujeme). Je to hodnota 3/5 (hodnota účelovej funkcie) v riadku so stavom 0, t.j. **optimálny stav** s_1 =**0**. Premenné určíme zo vzťahu x_i = $Z_i(s_i)$.

$$x_1=Z_1(s_1)$$
, $s_1=0$, $x_1=Z_1(0)=30$
 $x_2=Z_2(s_2)$, z prechodovej funkcii máme $s_2=s_1+x_1=0+30$, $x_2=Z_2(30)=10$
 $x_3=Z_3(s_3)$, z prechodovej funkcii máme $s_3=s_2+x_2=30+10$, $x_3=Z_3(40)=20$

 $s_1 = 40, \, 50, \, 60: \quad x_1 \in \emptyset; \quad B_1(40) = \infty; \, Z_1(40) = \infty; \quad B_1(50) = \infty; \quad Z_1(50) = \infty; \quad B_1(60) = \infty; \, Z_1(60) = \infty; \,$

 $s_1=20: \ x_1 \in \{10,20\} \ ; \ B_1(20)=\min\{\frac{9}{10}+\frac{3}{10}, \ \frac{9}{20}+\frac{1}{2}\}=\frac{19}{20}; \ Z_1(20)=20$

 $s_1=30$: $x_1 \in \{10\}$; $B_1(30)=\min\{\frac{9}{10}+\frac{1}{2}\}=\frac{7}{5}$; $Z_1(30)=10$

x=(30, 10, 20) a hodnota účelovej funkcie je 3/5.